

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX

Birinci Bölüm

Çocuk Hukuku ve Çocuk Haklarının Önemi, Konusu, Kaynakları ve Hukuk Sistemindeki Yeri

I. ÇOCUK HUKUKU VE ÇOCUK HAKLARININ ÖNEMİ	1
A. Çocuk Hukuku ve Çocuk Haklarının Önemi	1
B. Çocuk Hukuku ve Çocuk Hakları Kavramları	2
1. Çocuk Hukuku Kavramı	2
2. Çocuk Hakları Kavramı	4
II. ÇOCUK HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ	5
A. Çocuğun Yararının Önceliği.....	5
B. Kamusalılık.....	6
C. Düzenleme Serbestisinin Bulunmaması ve Şekilcilik	7
D. Güçsüzlerin Korunması.....	7
III. TÜRK HUKUKUNDA ÇOCUK HAKLARI.....	7
IV. ULUSLARARASI HUKUKTAKİ GELİŞMELER.....	15
A. Genel Olarak	15

B. Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi	18
1. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Temel Yaklaşımları	19
2. Çocuk Hakları Sözleşmesinin Yapısı ve Temel Amacı.....	20
3. Çocuk Hakları Sözleşmesinin Hukuki Niteliği ve Denetimi	21
V. ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN GENEL İLKELERİ.....	22
A. Genel Olarak	22
B. Ayrımcılık Yasağı.....	23
C. Çocuğun Yaşama ve Gelişme Hakkı	24
D. Çocuğun Yüksek Yararına Öncelik Tanınması	25
E. Çocuğun Görüşlerinin Dikkate Alınması ve Katılım Hakkı	27
F. Çocukların Görüşlerini Ortaya Koyma Hakkı.....	27
G. Çocukların Görüşlerini Serbestçe İfade Etme Hakkı.....	27
H. Çocukların Kendilerini Etkileyen Konular ve Sorunların Öğrenme Hakkı	28
VI. SÖZLEŞMENİN ÇOCUKLARA TANIDIĞI HAKLAR.....	28
A. Genel Olarak	28
B. Çocuğun Kişisel Hakları ve Özgürlükleri (Medenî Haklar).....	29
C. Çocuğun Ailesi Tarafından veya Ailesi Dışındaki Bakım Ortamlarında Yetiştirilme ve Koruma Hakkı	29
1. Çocuğun Ana Babası Tarafından Yetiştirilme Hakkı.....	29
2. Çocuğun Ana Babadan Ayırma Yasağı	30
D. Çocuğun Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Hakları	30
1. Engelli Çocukların Hakları	31

2.	Çocuğun Sağlık Hakkı.....	32
3.	Çocuğun Sosyal Güvenlik ve Uygun Yaşam Standartlarına Sahip Olma Hakkı	32
4.	Çocuğun Eğitim Hakkı	33
5.	Çocuğun Oyun, Dinlenme, Boş Zaman Değerlendirme Hakkı	34
E.	Özel Durumdaki Çocukların Korunma Hakları	35
1.	Sığınmacı Azınlık ve Yerli Halklara Mensup Çocukların Hakları	35
2.	Çocuğun Ekonomik Sömürü Aracı Olmaktan Korunması	36
3.	Çocuğun Uyuşturucudan Korunma Hakkı	36
4.	Çocuğun Cinsel Sömürüden Korunma Hakkı ...	37
5.	Çocuğun Kaçırılma, Satılma ve Fuhuştan Korunma Hakkı.....	37
6.	Suçta Sürüklenmiş Çocukların Korunma Hakkı	38
7.	Savaş Ortamındaki Çocukların Korunma Hakkı.....	40
a.	Genel Olarak.....	40
b.	Lahey Sözleşmesinin Niteliği ve Amacı.....	41
c.	Çocuk Hukuku ve Çocuk Haklarının Önemi ve Hukuk Sistemindeki Yeri	42
d.	Sözleşme Kapsamına Giren Çocuklar.....	42
e.	Sözleşmeye Göre “Kanuna Aykırılık”	43
f.	Sözleşmeye Göre “Koruma Hakkının” Kapsamı	43
g.	Çocuğun Mutad Meskeni.....	43

İkinci Bölüm

Türk Medeni Kanununda Çocukların Hukukî Durumu ve Hakları Çocuğun Kişiliği, Nişanlanması ve Evlenmesi

§1. ÇOCUĞUN KİŞİLİĞİ	45
I. GENEL OLARAK	45
A. Kişilik Kavramı.....	46
B. Gerçek Kişiler.....	46
C. Ceninin Durumu.....	47
D. Henüz Ana Rahmine Düşmemiş Olanların Hukuki Durumu.....	48
E. Kişiliğin Sona Ermesi	48
1. Genel Olarak Ölüm.....	48
2. Cesedin Hukukî Durumu	48
3. Ölüm Olayının İspatı	49
4. Ölüme Bağlanan Hukuki Sonuçlar	51
F. Gaiplik Kararı	51
1. Genel Olarak.....	51
2. Gaiplik Kararı İsteyebilmek İçin Gerekli Şartlar	51
a. Ortadan Kaybolma	51
b. Uzun Zamandan Beri Haber Alınamaması ..	52
3. Gaiplik Kararı İstemeye Yetkili Olanlar	52
4. Gaiplik Kararı ve Sonuçları.....	53
5. Miras Hukukuna İlişkin Sonuçları	53
6. Aile Hukukuna İlişkin Sonuçları.....	54
7. Gaiplik Kararının Hükümsüz Olması.....	55
II. EHLİYET ÇEŞİTLERİ	55
A. Hak Ehliyeti.....	55
B. Hak Ehliyetinin Temel İlkeleri	55
C. Fiil Ehliyeti	56

1. Fiil Ehliyetinin Çeşitli Görünümleri.....	57
a. Hukuka Uygun Fiillerde Bulunabilme Ehliyeti.....	57
b. Hukukî İşlem Ehliyeti.....	57
c. Hukuki İşlem Benzerlerinde ve Yönetilmesi Gereken İrade Beyanlarına Muhatap Olma.....	57
d. Hukuka Aykırı Fiiller Açısından Fiil Ehliyeti.....	58
2. Fiil Ehliyetinin Şartları.....	58
a. Ayırt Etme Gücüne Sahip Olma.....	58
aa. Ayırt Etme Gücünü Ortadan Kaldıran Sebepler.....	59
aaa. Yaş Küçüklüğü.....	59
bbb. Akıl Hastalığı.....	59
ccc. Akıl Zayıflığı.....	59
ddd. Sarhoşluk.....	60
eee. Benzer Sebepler.....	60
b. Ergin Olmak.....	60
aa. Normal Erginlik.....	61
bb. Evlenme İle Kazanılan Erginlik.....	61
cc. Mahkeme Kararıyla Erginlik.....	61
c. Kısıtlı Olmamak.....	62
aa. Kısıtlama Sebepleri.....	63
aaa. Akıl Hastalığı ve Zayıflığı.....	63
bbb. Savurganlık, Alkol veya Bağımlılık, Kötü Yaşama Tarzı, Kötü Yönetim.....	63
aaaa. Bir yılı aşan mahkûmiyet kararı.....	63
bbbb. İlgilinin Talebi.....	63
d. Kısıtlamanın Etkisi.....	64
§2. ÇOCUĞUN NİŞANLANMASI.....	64
I. NİŞANLANMANIN KURUCU UNSURLARI.....	64
A. Karşılıklı Evlenme Vaadi.....	64

B. Tarafların Farklı Cinsten Olması.....	64
II. NİŞANLANMANIN GEÇERLİK ŞARTLARI VE HÜKÜMSÜZLÜĞÜ.....	65
A. Nişanlanma Ehliyeti.....	65
1. Tam Ehliyetsizler.....	65
2. Sınırlı Ehliyetsizler.....	65
B. İrade Beyanındaki Sakatlıklar.....	66
III. NİŞANLANMANIN SONA ERMESİ ve SONUÇLARI.....	67
A. Maddî Tazminat.....	67
B. Manevî Tazminat.....	67
C. Hediyelerin Geri Verilmesi.....	68
§3. ÇOCUĞUN EVLENMESİ.....	69
I. GENEL OLARAK.....	69
II. EVLENMENİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ İÇİN ARANAN ŞARTLAR.....	69
A. Genel Olarak.....	69
B. Evlenme Ehliyeti.....	70
1. Evlenme Ehliyetinin Koşulları.....	70
a. Olağan Evlenme Yaşı.....	70
b. Olağanüstü Evlenme Yaşı.....	71
2. Ayırt Etme Gücü.....	72
III. EVLENMENİN KURULMASINA İLİŞKİN ŞEKLİ NİTELİKTEKİ ŞARTLAR.....	72
A. Evlenme Töreninin Asli Şartları.....	73
1. Nişanlıların İradelerini Karşılıklı Olarak Açıklamaları.....	73
2. Evlenmenin Yetkili Memur Önünde Yapılması..	73
B. Evlenme Töreninin Tali Şartları.....	74
1. Evlenmenin Kanunun Belirttiği Yerde Yapılması.....	74
2. Tanıkların Katılması.....	74

3. Evlenmenin Açık Olarak Yapılması	75
4. Evlenmenin Sözlü Yapılması	75
C. Evlenme Töreninde Şekle Uymamanın Sonuçları....	75
D. Evlenmeden Sonraki İşlemler	76
1. Aile Cüzdanı Verilmesi	76
2. Evlenmenin Nüfus İdaresine Bildirilmesi.....	76
3. Evlendirme Aile Kütüğüne Tescil Edilmesi.....	77
4. Savcılığa Bildirme	77
IV. EVLENME ENGELLERİ.....	77
A. Kesin Evlenme Engelleri.....	77
1. Hısımlık	78
a. Kan Hısımlığı.....	78
b. Kayın Hısımlığı	79
c. Evlatlık İlişkisi.....	79
2. Önceki Evlilik.....	80
3. Akıl Hastalığı	80
B. Kesin Olmayan Evlenme Engelleri	81
1. Bekleme Süresi.....	81
2. Bulaşıcı Hastalıklar	81
V. EVLENMENİN YOKLUĞU	82
A. Evlenmenin Ayrı Cinsten Kişiler Arasında Yapılmamış Olması.....	82
B. Evlenmenin, Evlendirme Memuru Önünde Yapılmamış Olması.....	82
C. İki Tarafın Evlendirme Memuru Önünde Hazır Olmamaları.....	83
D. Evlenmenin Yokluğunun Sonuçları	83
VI. EVLİLİĞİN BUTLANI.....	84
A. Genel Olarak	84
B. Mutlak Butlan Sebepleri	84
1. Eşlerden Birinin Evlenme Sırasında Evli Olması.....	84

2. Eşlerden Birinin Evlenme Sırasında Sürekli Olarak Ayırt Etme Gücünden Yoksun Olması ...	85
3. Akıl Hastalığı	85
4. Eşler Arasında Evlenmeye Engel Olacak Derecede Hısımlığın Bulunması (TMK. m. 145 b. 4).....	86
C. Nisbî Butlan Sebepleri.....	86
1. Ayırt Etme Gücünden Geçici Yoksunluk (TMK. m. 148).....	86
2. İrade Sakatlıkları	86
a. Hata	86
b. Hile (TMK. m. 150)	87
c. Tehdit (Korkutma).....	87
d. Yasal Temsilcinin İzninin Olmaması	88
VII. BUTLAN DAVALARI.....	88
A. Davaların Hukukî Niteliği	88
B. Davaların Tarafları	88
1. Davacı.....	88
2. Davalı	88
C. Dava Hakkının Sınırlandırılması Veya Ortadan Kalkması.....	89
D. Nisbî Butlan Davasının Tarafları	89
1. Davacı.....	89
2. Davalı	90
3. Dava Hakkının Sona Ermesi	90
E. Davalarda Yargılama Usulü	90
F. Çocuklar Yönünden.....	90
G. Eşler Yönünden.....	91
H. Evliliğin Butlanını Gerektirmeyen Haller	91

Üçüncü Bölüm

NAFAKA, SOYBAĞI, EVLAT EDİNME, VELAYET VE ÇOCUK MALLARI

§4. ÇOCUĞA TAKDİR EDİLECEK NAFKA.....	93
I. TEDBİR NAFKASI	93
A. Evlilik Birliği Devam Ederken İstenebilecek Tebdir Nafakası	93
1. Evlilik Birliğinden Doğan Yükümlülüklerin Taraflarca Yerine Getirilmemesi	93
2. Çocuk İçin İstenen Tebdir Nafakası	94
3. Butlan Davasında Hükmedilecek Tebdir Nafakası	94
4. Boşanma veya Ayrılık Davasında Hükmedilecek Tebdir Nafakası	95
5. Evlât Edinilen Çocuk Lehine Hükmedilecek Tebdir Nafakası	95
B. Tebdir Nafakası ile İlgili Hükümler.....	96
1. Tebdir Nafakasının Başlangıcı.....	96
2. Tebdir Nafakasının Miktarının Belirlenmesi.....	98
3. Tebdir Nafakasının Artırılması veya Azaltılması	99
4. Tebdir Nafakasının Eda Biçimi ve Zamanı.....	100
5. Tebdir Nafakasının Sona Ermesi.....	100
C. Tebdir Nafakasında Usul Hükümleri.....	101
1. Taraflar	101
2. Görevli ve Yetkili Mahkeme	102
a. Görevli Mahkeme.....	102
b. Yetkili Mahkeme	102
3. İspat Yükü	103
II. İŞTİRAK NAFKASI	104

A. Genel Olarak	104
B. İştirak Nafakasının Mahiyeti	105
1. İştirak Nafakası Ödenmesi Gereken Hâller	105
a. Butlanına Karar Verilen Evlilikten Doğan Çocuklar	105
b. Ayrılık Hâlinde Velâyeti Taraflardan Birine Verilen Çocuklar	105
c. Boşanma Hâlinde Velâyet Hakkı Taraflardan Birine Verilen Çocuklar	106
d. Birlikte Yaşamaya Ara Verilmesi Hâlinde Velâyet Hakkı Taraflardan Birine Verilen Çocuklar	106
e. Evlilik Dışında Doğan Çocuklar	107
2. Velâyetin Taraflardan Birine Verilmesi	109
3. İştirak Nafakası	113
C. İştirak Nafakasının Hükümleri	114
1. İştirak Nafakasının Başlangıcı	114
2. İştirak Nafakasının Miktarının Belirlenmesi	117
3. İştirak Nafakasının Artırılması veya Azaltılması	120
4. İştirak Nafakasının Eda Biçimi ve Zamanı	123
5. İştirak Nafakasının Sona Ermesi	123
D. İştirak Nafakasında Usul Hükümleri	124
1. Taraflar	124
2. Görevli ve Yetkili Mahkeme	127
a. Görevli Mahkeme	127
b. Yetkili Mahkeme	128
3. İspat Yüğü	129
III. YARDIM NAFKASI	129
A. Genel Olarak	129
B. Nafaka Borçluları ve Alacaklıları	131
1. Üstsoy ve Altsoy	131

2. Kardeşler.....	132
3. Kamu Kurumları.....	133
C. Yardım Nafakasının Koşulları	134
1. Nafaka Yükümlülüğünün Nafaka Alacaklısı Bakımından Koşulları.....	134
a. İstemde Bulunma Koşulu.....	134
b. Yoksulluk Hâli.....	135
2. Nafaka Yükümlülüğünün Nafaka Borçlusuna Bakımından Koşulları.....	140
a. Üstsoy ve Altsoyuna Ödeme Kabiliyeti	140
b. Yardım Nafakasındaki Kardeşin Ödeme Kabiliyeti	141
D. Yardım Nafakasındaki Sıra	142
E. Yardım Nafakasındaki Hükümleri.....	147
1. Yardım Nafakasındaki Başlangıcı.....	147
2. Yardım Nafakasındaki Miktarının Belirlenmesi .	148
3. Yardım Nafakasındaki Artırılması veya Azaltılması	150
4. Yardım Nafakasındaki Eda Biçimi ve Zamanı	152
5. Yardım Nafakasındaki Sona Ermesi.....	153
§5. SOYBAĞI.....	155
I. GENEL OLARAK	155
II. KAN BAĞINA DAYANAN SOYBAĞI.....	156
A. Soybağının Kurulması.....	156
1. Çocuk ile Ana Arasında Soybağı Kurulması	156
2. Çocuk ile Baba Arasında Soybağı Kurulması....	157
a. Ana ile Evlilik	157
aa. Çocuğun Doğduğu veya Ana Rahmine Düştüğü Sırada Ana ile Evli Olma	157
b. Babalık Karinesinin Çürütülmesi: Soybağının Reddi.....	161
c. Soybağının Reddi Sebepleri.....	162

aa.	Çocuğun Ana Rahmine Evlilik İçinde Düşmesi	163
bb.	Cinsel İlişkinin İmkânsız Olduğunun İmkânsızlığının İspatı	163
cc.	İllyet Bağının Bulunmadığının İspatı ile	164
dd.	Çocuğun Ana Rahmine Evlilikten Evvel veya Ayrı Yaşama Sırasında Düşmüş Olması	164
d.	Soybağı Davasında Taraflar	165
aa.	Davacılar	165
aaa.	Koca ve çocuk	165
bbb.	Diğer İlgililer	166
bb.	Davalılar	169
3.	Hak Düşürücü Süreler	169
4.	Soybağının Reddi Davasında Yetkili ve Görevli Mahkeme	171
5.	Soybağının Reddi Kararının Sonuçları	171
a.	Ana ile Babanın Çocuğun Doğumundan Sonra Evlenmesi	172
aa.	Evlenmenin Soybağına Etkisi	172
bb.	Bildirim	173
cc.	İtiraz ve İptal	174
B.	Tanıma	175
1.	Genel Olarak	175
a.	Esasa İlişkin Şartları	175
aa.	Tanıyanın Baba Olması	175
bb.	Çocuğun Başka Bir Erkekle Soybağı İlişkinin Olmaması	176
b.	Şekle İlişkin Şartlar	177
2.	TANIMANIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ	178
a.	Genel Olarak	178
b.	Tanımanın Butlanı	179
c.	Tanımanın İptali	179
d.	Davada Taraflar	180

e. İspat Yüğü	180
f. Hak Düşürücü Süreler	181
g. Yetkili ve Görevli Mahkeme	182
C. Babalık Hükmü.....	182
1. Genel Olarak.....	182
2. Davanın Tarafları.....	183
3. Hak Düşürücü Süreler	184
4. İspat yükü.....	185
III. DAVANIN SONUCU	187
A. Çocuk Bakımından.....	187
1. Soybağının Kurulması	187
2. Nafaka.....	187
a. Çocuk Bakımından.....	187
b. Ana Bakımından.....	188
3. Babalık Davasında Yetkili ve Görevli Mahkeme.....	189
IV. SOYBAĞININ VELAYETE BAĞLI OLMAYAN (GENEL) HÜKÜMLERİ.....	189
A. Genel Olarak	189
B. Çocuğun Soyadı.....	189
C. Çocuğun Vatandaşlığı.....	192
D. Çocuğun Velayeti.....	192
E. Çocukla Kişisel İlişki Kurulması	192
F. Çocuğun Bakım ve Eğitim Giderlerinin Karşlanması.....	194
G. Çocuğun Mirasçılığı	196
Ş6. YAPAY DÖLLENME VE SOYBAĞI	197
I. GENEL OLARAK	197
II. YAPAY DÖLLENMENİN TÜRLERİ.....	198
A. Homolog Döllenme	198
B. Heterolog Döllenme	202
III. IN- VITRO FERTİLİZASYON (TÜP BEBEK).....	203

IV. TÜRK HUKUKUNDA YAPAY DÖLLENME	205
V. YAPAY DÖLLENMEDE SOYBAĞI SORUNU	206
A. Genel Olarak	206
B. Homolog Döllenmede Soybağı.....	207
C. Heterolog Döllenmede Soybağı.....	216
1. Evli Çifte Yumurta Bağışında Soybağı.....	217
2. Yabancı Bir Erkeğin Sperminin Kullanılmasında Soybağı	219
a. Kadın Evli İse	219
b. Kadın Evli Değilse, ...	224
3. Embriyon Bağışında Soybağı	225
4. Yardımcı Annelikte Soybağı.....	225
a. İkame Annelikte Soybağı	226
b. Taşıyıcı Annelikte Soybağı	227
§7. VELÂYET	233
I. TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ.....	233
II. VELAYETE TABİ OLANLAR	233
III. VELAYET HAKKINA SAHİP OLANLAR.....	233
IV. VELAYET HAKKININ ÖZELLİKLERİ.....	234
V. VELAYETİN KAPSAMI.....	235
A. Genel Olarak	235
B. Çocuğa Ad Koyma	235
C. Çocukla Birlikte Yaşama	235
D. Çocuğun Yerleşim Yeri	235
E. Çocuğun Bakımı ve Eğitimi	236
F. Çocuğun Söz Dinleme Yükümlülüğü	236
G. Çocuğun Ehliyeti ve Temsili	237
H. Çocuğun Aileyi Temsil Etmesi	238
I. Çocuk İle Ana ve Babası Arasındaki Hukukî İşlemler	238
1. Velayetin Kaldırılması.....	239
a. Genel Olarak.....	239

b. Koşulları.....	240
aa. Ana ve Babanın Velayet Görevini Gereği Gibi Yerine Getirememesi.....	240
bb. Ana ve Babanın Çocuğa Yeterli İlgiyi Göstermemesi	241
cc. Ana ve Babanın Çocuğa Karşı Yükümlülüklerini Ağır Biçimde İhlal Etmesi.....	241
dd. Velayet Hakkına Sahip Ana veya Babanın Yeniden Evlenmesi	242
ee. Ana Babanın Kasten İşlenen Bir Suçtan Dolayı Hapis Cezasına Mahkûm Olması	242
c. Hukukî Sonuçları	242
J. Durumun Değişmesinin Koruma Önlemlerine Etkisi.....	243
§8. ÇOCUK MALLARI	244
I. GİRİŞ	244
II. ÇOCUK MALLARI.....	246
III. ÇOCUK MALLARININ YÖNETİMİ.....	247
A. Genel Olarak	247
B. Velayete Sahip Ana ve Babanın Yönetim Hakkı ve Yükümlülüğü.....	248
C. Ana ve babanın Yönetim Hakkının Dışında Kalan Mallar.....	252
D. Yönetim Hakkının Sona Ermesi.....	254
IV. ÇOCUK MALLARININ KULLANILMASI.....	256
V. ÇOCUK MALLARININ HARCANMASI	258
VI. ÇOCUK MALLARININ KORUNMASI.....	261
SONUÇ	265
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	267